Vihreä kasvu
Arttu Karila

10.11.2026

Elinkeinoelämän Keskusliiton kirjallinen lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2023/956 (nk. hiilirajamekanismin) muuttamisesta sen soveltamisalan laajentamiseksi jatkojalostustuotteisiin ja mekanismin kiertämisen ehkäisemiseksi

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston kirjelmästä koskien komission ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi hiilirajamekanismin muuttamisesta sen soveltamisalan laajentamiseksi jatkojalostustuotteisiin ja mekanismin kiertämisen ehkäisemiseksi.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK pitää valtioneuvoston U-jatkokirjeessä esitettyjä Suomen kantoja pääosin perusteltuina. CBAM:n ensisijaisena tavoitteena tulee olla hiilivuodon ehkäiseminen EU:n päästökauppaa täydentävänä ilmastotoimena. Mekanismia tulee kehittää siten, ettei se tarpeettomasti heikennä eurooppalaisen teollisuuden kansainvälistä kilpailukykyä, arvoketjujen toimivuutta tai kasvata jännitteitä kansainvälisessä kaupassa.

EK pitää tarpeellisena, että CBAM:n yhteyteen luodaan WTO-yhteensopiva vientimekanismi, jolla turvataan eurooppalaisen teollisuuden riittävä hiilivuotosuoja myös kolmansien maiden markkinoilla. Mekanismin tulee ehkäistä EU:n päästökaupasta aiheutuvien kustannusten synnyttämää kilpailuhaittaa viennille ja olla johdonmukainen EU:n ilmastotavoitteiden kanssa.

CBAM:n soveltamisalan laajentamisen tulee perustua osoitettuun hiilivuotoriskiin ja huolellisiin vaikutusarviointeihin.

EK pitää tärkeänä, että aina kun hiilirajamekanismin soveltamisalaan esitetään muutoksia, näitä ei tehdä ilman riittäviä vaikutusarviointeja ja objektiivisia, läpinäkyviä kriteereitä. CBAM:n tarkoituksena on ehkäistä hiilivuotoa ja mekanismin soveltamisalan mahdollisten muutosten tulee olla yhteyksissä eri tuotteisiin liitettäviin hiilivuotoriskeihin. Laajennuksia arvioitaessa on huomioitava vaikutukset sekä soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden valmistajien että niitä käyttävien yritysten kilpailukykyyn,

tuotantopanosten saatavuuteen ja hallinnolliseen taakkaan. Oletusarvojen tulee perustua laadukkaaseen ja läpinäkyvään tietopohjaan ja niiden tason tulee olla kohtuullinen erityisesti mekanismin käyttöönoton alkuvaiheessa. Oletusarvot eivät saa muodostua rangaistusluonteisiksi tai aiheuttaa perusteettomia kilpailuhaittoja yrityksille.

Samalla on varmistettava päästötietojen todentamiseen tarvittavien palvelujen riittävä saatavuus, jotta todellisten päästötietojen käyttäminen on yrityksille mahdollista myös käytännössä.

CBAM:n tulee perustua mahdollisimman pitkälle toteutuneisiin päästötietoihin.

EK yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että maahantuojilla tulee lähtökohtaisesti säilyä mahdollisuus käyttää toteutuneita ja todennettuja päästötietoja CBAM-velvoitteen määrittämisessä. Todellisten päästötietojen käyttö vahvistaa mekanismin kannustavuutta ja tukee päästövähennyksiä myös EU:n ulkopuolella. Oletusarvojen käyttö on tarpeen tilanteissa, joissa luotettavia toteutuneita tietoja ei ole kohtuudella saatavissa. Oletusarvojen tulee kuitenkin perustua laadukkaaseen ja läpinäkyvään tietopohjaan, kuvastaa mahdollisimman hyvin todellisia päästöjä eikä niiden taso saa aiheuttaa perusteettomia kilpailuhaittoja yrityksille. EK on myös aiemmin suhtautunut varauksellisesti liian konservatiivisiin oletusarvoihin.

Jatkojalostustuotteiden monimutkaisten arvoketjujen vuoksi oletusarvojen käyttö voi muodostua laajaksi, minkä vuoksi niiden tason tulee olla kohtuullinen erityisesti mekanismin käyttöönoton alkuvaiheessa eivätkä ne saa muodostua rangaistusluonteisiksi.

Samalla on varmistettava päästötietojen todentamiseen tarvittavien palvelujen riittävä saatavuus, jotta todellisten päästötietojen käyttäminen on yrityksille mahdollista myös käytännössä.

CBAM:n soveltamisalan muutosten tulee olla ennakoitavia ja perusteltuja

EK pitää tärkeänä, että mahdolliseen soveltamisalan tilapäiseen kaventamiseen artiklan 27a nojalla sovelletaan selkeitä, ennalta määriteltyjä ja avoimesti julkaistuja kriteereitä. Päätösten tulee perustua huolellisiin vaikutusarviointeihin ja tapahtua ennakoitavassa prosessissa tiiviissä vuoropuhelussa asianomaisten toimialojen kanssa. Näin voidaan yhdistää yritysten tarvitsema sääntelyn ennakoitavuus ja mahdollisuus puuttua tilanteisiin, joissa CBAM aiheuttaisi merkittäviä ennakoimattomia häiriöitä unionin markkinoille tai arvoketjuille.

Mahdollisten laajennusten toimeenpanolle tulee varata riittävä siirtymäaika. Toimeenpanon edellyttämien tietojärjestelmien, ohjeistuksen ja todentamispalvelujen tulee olla käytettävissä ennen uusien velvoitteiden soveltamisen alkamista, ja toimeenpanon tulee olla yhdenmukaista eri jäsenvaltioissa yritysten tasapuolisten kilpailuedellytysten turvaamiseksi.

EK pitää perusteltuna valtioneuvoston lähtökohtaa edetä CBAM:n jatkokehittämisessä asteittain, hallitusti ja vaikutusarvioihin perustuen. Mekanismia tulee kehittää sen alkuperäisen tavoitteen, hiilivuodon ehkäisemisen, pohjalta. Samalla on turvattava eurooppalaisen teollisuuden kilpailukyky, yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset ja arvoketjujen toimivuus.